

De bodem bepaalt het beeld

Hoe creëer je een bloemrijke en goed bespeelbare rough?

Dat de samenstelling van de bodem bepalend is voor wat er boven de grond uit komt, weten we ondertussen. Maar hoe breng je verfijning aan? Hoe zorg je ervoor dat bijvoorbeeld de rough kleurrijk en divers wordt, zonder dat het een obstakel vormt voor de golfer?

Auteur: Maaïke Oosten | NLadviseurs

Dat kan door minder te maaien, op het juiste moment, en door het maaisel wel of juist niet af te voeren. Een mooie bijkomstigheid: minder maai beurten kosten minder tijd en geld én leveren meer natuurwaarden op! In deze beheermaatregelen zit de verfijning; de bodem blijft de basis.

Schrale bodem voor diverse vegetatie

Wil je een heel divers samengestelde vegetatie in de rough? Dan zijn een schrale bodem en minimale verstoring voorwaarden. Als er relatief weinig voedsel in de bodem zit, hebben veel soorten meer gelijke kansen. Bij een voedselrijke bodem zijn het vaak twee of drie soorten die omhoog schieten, doordat ze snel voldoende voeding uit de bodem halen. Dit gaat ten koste van de langzamer groeiende en laagblijvende soorten. Met een aantal ingrepen kun je invloed uitoefenen op deze processen. Zandbodems kun je versralen door op het

juiste moment en met de juiste frequentie de vegetatie te maaien.

Locatie kiezen

Kies voor de natuurrough locaties uit die wat buiten het spel liggen, maar wel zichtbaar zijn voor de golfers. Veel golfers waarderen de uit-

straling die een kruidenrijke rough geeft. Voor insecten zoals bijen, vlinders en libellen is deze bloemrijke vegetatie van levensbelang. Daarbij komt dat het ook een habitat is voor de natuurlijke vijanden van de rozenkever, meikever en langpootmug (engerlingen en emelten), insecten die je liever niet in je greens hebt. Door veel van dit soort zones te creëren, zorg je dat de diversiteit van soorten toeneemt.

Hoe vaak maaien?

In de figuur staat de optimale maaifrequentie per graslandtype. Het gaat hier altijd om het maaien en afvoeren van de vegetatie. De maaifrequentie is één, twee of drie keer per jaar, afhankelijk van de staat waarin de rough

GRASLANDTYPE	0	MEI	JUNI	JULI	AUG	SEPT	OKT
Engels raai-grasland	> 10	1		2		2	3
Grassenmix	8-10	1				2	
Dominant stadium	6-8	1	1			2	
Gras-kruiden-mix	5-7		1			2	
	5-6		1			naweiden	
Bloemrijk grasland	4-6	1	1			2	
	4-6		1			naweiden	
nat schraalgrasland	3-4			1			
droog schraalgrasland	3-4						1
Schraalland	< 5				nat.		droog

Figuur 1: maaifrequentie aan de hand van Schippers

zich bevindt. Te vroeg of te vaak maaien kan de natuurontwikkeling in de rough doen stagneren en zelfs een fase terugzetten.

Maaien op het juiste moment

Door op het juiste moment te maaien, breng je verfijning in het beheer aan en draag je bij aan de optimalisatie van de bodemsamenstelling. Het beste kun je maaien wanneer de planten zijn uitgebloeid. Planten nemen in het groei-proces voedingsstoffen uit de bodem op. Dit bereikt een hoogtepunt als de soorten zaden gaan vormen voor het volgende groeiseizoen. Als je op dat moment maait en het maaisel afvoert, heeft dit het grootste effect op de bodem. De opgeslagen voedingsstoffen worden op deze manier uit het gebied weggenomen, waardoor vershraling plaatsvindt. Zo ontstaat er een geschiktere bodem voor soorten die minder concurrentiekrachtig zijn. Soorten als brandnetel, distel en zuring verdwijnen en maken plaats voor bloemrijke soorten.

Afname voedingsstoffen

Op den duur zal er een soortenrijke vegetatie ontstaan door de verandering van de hoeveelheid voedingsstoffen in de bodem. Deze soortenrijke vegetatie produceert weinig biomassa. De biomassa is in dit geval de hoeveelheid plant die geproduceerd wordt. Planten op een schrale bodem worden minder groot in alle dimensies en produceren hierdoor minder biomassa, zodat de bodem weinig wordt verrijkt. Kleibodem minder geschikt voor roughs
Omdat een kleibodem lastig te vershralen is, is het af te raden om hierin een bespeelbare rough aan te brengen. Door de grote hoeveelheid voedingsstoffen in de bodem zal de biomassa, zelfs na verloop van tijd, weinig afnemen. Wel kan de biodiversiteit verhoogd worden door het juiste maai-beleid. De bal vinden blijft echter een hele opgave.

Wat kun je nog meer doen?

Met het juiste plan en de juiste aanpak kun je de natuurkwaliteit op een hoger peil brengen. Maar er is ook een aantal kleine aanpassingen en maatregelen waarmee je nu al kunt beginnen. Denk aan:

- Gefaseerd maaien, ongeveer 10 tot 20 procent van de vegetatie laten staan tijdens de maaiwerkzaamheden.
- Na het maaien de vegetatie twee dagen laten liggen en daarna afvoeren. Hierdoor kunnen de gewenste zaden op de bodem vallen.
- Een extensieve rough prikken en bezanden met kalkrijk zand (één keer in de drie tot vijf jaar).
- Inzaaien: bij een verbetertraject altijd de bodem inzaaien met de gewenste inheemse soorten.

Enmalig de toplaag verwijderen; hierdoor versnelt het vershralen van de bodem, maar worden ook waardevolle mineralen afgevoerd. Al deze maatregelen vergroten de soortenrijkdom en verhogen de vitaliteit van organismen zoals grassen, kruiden, insecten (vooral bijen en vlinders), vogels en kleine zoogdieren.

Communiceer met leden

Ga je werken aan het creëren van natuurlijke roughs? Neem de leden dan mee in het proces. Als je laat zien dat er ontwikkelingen worden doorgevoerd die de natuur en de esthetische waarde van de baan ten goede komen, zullen veel leden enthousiast worden en een moeilijk vindbare of speelbare bal voor lief nemen. Informatieborden, een informatieavond of het kenbaar maken van de stappen die gezet worden voor natuurontwikkeling kunnen draagvlak scheppen voor de genomen acties.

Meer weten?

Wil je meer weten over de juiste aanpak om een extensieve rough op het terrein te verbeteren? Wij kunnen je helpen met een passend stappenplan of een verbetertraject dat is toegespitst op de situatie op jouw baan: info@nladviseurs.nl.

Bodemsamenstelling Klei- of veenbodem

Ligt de golfbaan op een kleibodem, dan is het vrijwel onmogelijk om een rough te creëren waarbij je weinig hoeft te maaien of te beheren. Een klei- of veenbodem bevat zoveel voedingsstoffen, dat de vegetatie van een dergelijke rough heel snel dicht, hoog en vol zal zijn. Dit vormt een belemmering voor het spel, omdat de bal in zo'n dichte vegetatie moeilijk te vinden is. Wil je toch extensief beheerde roughs, ga dan op zoek naar locaties die ruim buiten het spel liggen. Denk aan locaties:

- naast en achter tees,
- achter greens,
- rond het greenkeepersverblijf,
- ver buiten de fairways.

Kortom, locaties waar een golfbal niet of heel zelden terecht komt. Op veel golfbanen kunnen zo alsnog hectares worden ingericht die van waarde zijn voor natuurontwikkeling.

Zandbodem

Ligt de golfbaan op een zandbodem, dan zijn er op diverse locaties mogelijkheden voor het creëren van een rough. Een zandbodem is zo samengesteld dat een bloemrijke vegetatie het er goed op doet, zonder dat de rough te snel dichtgroeit. Als er een bal in deze rough terecht komt, hoeft dit geen belemmering voor het spel te betekenen. Er is genoeg ruimte tussen de planten om de bal weg te spelen.

NLadviseurs

NLadviseurs is een adviesbureau met passie voor natuur met een functie. Wij helpen beleidsmakers, bezitters en beheerders van natuur hun groene ambities waar te maken. Onze talentvolle specialisten geven een praktische invulling aan 'hoe dan?'-vragen, bieden zekerheid met betrekking tot het slagen van uw missie, zijn vastberaden en trekken samen met u op om natuur binnen te halen.